

Grisigt värre

Den senaste tiden har den mediala uppmärksamheten riktats mot grisfarmare i Sverige har i förlängningen lett till att djurskyddet blivit ifrågasatt i Sverige. Det var organisationen Djurrättsalliansen som slog larm genom att offentliggöra en undersökning som de genomfört under två år om hur grisarna har det i Sverige. De har besökt små och stora grisuppfödare och filmat och fotograferat. Nu har de även polisanmält gårdarna för brott mot djurskyddslagen.

➤ På Djurrättsalliansens hemsida kan besökaren se en film som ger en mörk bild av hur det är. Döda grisar ligger i boxar där de andra, levande grisarna, går omkring. Oftast finns väldigt lite eller inget strö i boxarna och golvet är täckt av avföring. Grisarna i filmen är smutsiga och de bor i smutsiga miljöer. Flera grisar har sår på olika ställen på kroppen, täckta av flugor. Många har blivit av med svansen och i filmen påstås att de andra grisarna bitit av den. Många grisar har brock som hänger under magen och flera har brutna ben.

Beskriver välskötta gårdar

Den bild som filmen ger av grisuppfödningen är ingen vacker syn med andra ord.

– I samtliga gårdar fanns brister i djurhållning, djuromsorg och djurhälsovård. Vissa av gårdarna hade inte besökts av djurskyddsinspektör på flera år. Medan andra haft föranmälda besök helt nyligen. Under inspektionerna visas gårdarna upp från sin bästa sida. Men hur har djuren det resten av tiden? Inspektionsprotokollen beskriver välskötta gårdar. Det säger en av rösterna i filmen.

Gårdarna som organisationen besökt räknas upp i slutet av filmen. De finns bland annat i Tomelilla, Skurup,

Mörarp, Dalby, Mark, Slöinge, Lund, Norrtälje, Flen, Skivarp, Falkenberg, Arvika, Tvååker, Valla, Vara, Säffle, Varberg, Långås, och Vårgårda.

Hemfridsbrott

Djurrättsalliansen föranmälde inte sina besök hos grisbönderna. De åkte bara dit och gick in i stallarna utan att tala om att de var där. Många av de bönder som fått besök anser att organisationen gjort sig skyldiga till hemfridsbrott. Göteborgs-Posten har pratat med Jens Lindgren som är organisationens presstalesman i Göteborg om det här. – Vid föranmälda besök höjs ofta standarden tillfälligt. Dessutom hade nog många tackat nej om vi bett om lov. Jag tycker det är ett väldigt litet övertramp i förhållande till vad vi hittat. Vi har inte brutit oss in utan bara gått in genom olåsta dörrar, säger han.

Certifiering

Den uppmärksamhet som media ägnat åt grisbranschen har nu fått dem att reagera. De gick i sin tur ut i media och lät meddela att de ska införa en certifiering. Genom en så kallad oberoende part ska djuromsorg och livsmedelssäkerhet kontrolleras hos dem som ansluter sig till certifieringen. Det var vid ett möte som Lantbrukarnas riksförbund, LRF, kallat till som beslutet om certifieringen togs.

Oberoende part

Inspektionerna som länsstyrelsen och tidigare kommunerna har ansvar för ska egentligen utgöra en tredje part men Lars-Göran Pettersson, som är ordförande i LRF anser inte att systemet fungerar. Men att branschen själv kan skapa en oberoende part som verkligen är oberoende har ifrågasatts. – Det är inget konstigt. Många aktörer har ju det här. Exempelvis Ica har det efter sin köttfärshistoria. Det finns många aktörer som är oberoende tredje part, det är Smak, Aranea och Intertek. De kommer vi naturligtvis också att anlita för det här. Det säger Lars-Göran Pettersson i en intervju till TT.

Systemet har inte fungerat

Svenska djurhälsovården är ett företag som ska ombesörja förebyggande djursjukvård för livsmedelsproducerande djur. De har anlits av grisbranschen men har nu fått mycket kritik för att de är ”köpta av uppdragsgivaren” och därför inte agerat opartiskt.

– Det har väl visat sig att det här systemet inte riktigt har fungerat - den offentliga kontrollen har inte heller fungerat - så nu är vi beredda från näringsens sida att ta större ansvar, säger Lars-Göran Pettersson till TT.

Otaliga anmälningsärenden

Länsstyrelserna har ifrågasatts när det gäller tillsyn och kontroll på grisgårdarna. På länsstyrelsen i Värmland har man arbetat med att bygga upp arbetet under det här första året som man haft ansvar för djurskyddsfrågor.

– Vi är fullständigt nerringda av anmälningsärenden. Det kan röra allt från att det är kallt och regnigt och djur som inte har någonstans att gå in. Det kan vara en häst som står ensam i hagen och inte har någon filt på sig. Hundar som inte blir rastade, tjuo katter någonstans. På grund av det här har vi fått begränsa telefontiden till vissa timmar per dag och vi har en karta på vart vi gör insatser.

Vi har en jourbil som ständigt åker omkring och vi har till och med varit hos polisen och fått kompetensutbildning i förhörsteknik.

Många gånger handlar det om grannfejder. Vi har fått en anmälan om flera hundar och när vi kommer dit så kommer det ut en farbror med en hund som

Grisarna på bilden finns på Lilleruds Naturbruksgymnasium och är betydligt renare och ser ut att ha det mycket bättre än de som filmats av Djurrättsalliansen. Foto Cicci Wik

inte förstår varför vi är där med en polisbil. Det förslösar våra resurser. Den som säger det här är Torben Ericson, avdelningschef för natur och näring på Länsstyrelsen i Värmland.

Alla svingårdar besökta

När det gäller svingårdarna så sammanträffade länsstyrelsen med samtliga kommuner när djurskyddet gick över från kommunerna.

– Vi har hanterat alla öppna ärenden som de hade pågående när vi tog över. I Värmland hade alla svingårdar besökts under de tre sista åren och det fanns ingen indikation på något ifrån kommunerna. Många av gårdarna har besök av distriktsveterinärer flera gånger om året. De är oftast med i Djurhälsovården och där är det också folk som besöker gårdarna flera gånger om året. De levererar många djur till slakt och där blir det också indikationer om det är något fel.

En hund eller tusen grisar

Det är gårdar som man kan fundera över hur högt de hamnar i en riskanalys i förhållande med andra gårdar som inte har den här kontakten. Å andra

sidan kan man undra om man ska lägga ner mycket kontrollresurser på en hund eller tusen grisar. Det är bakgrunden till att vi inte har gjort någon större insats i år. Men även svininfluensan spelar naturligtvis roll eftersom den kan smitta mellan människa och gris. Alla länsstyrelser fick en pott pengar till djurskydd och vi har använt vår pott fullt ut, vi har de resurser som vi har fått pengar för, kan man säga.

Ändamålen helgar medlen

Nästa år kommer livsmedelsorganisationen i EU att göra en stor allmän riksrevision i Sverige. Då kommer de att gå igenom all kontroll och tillsyn som sker i vårt land. Djurskydd, foder och livsmedelshantering kommer att ses över. I princip alla steg från jord till bord kommer att gås igenom.

– Varje län ska ha en riskanalys. Den ska vi arbeta fram inför 2010 om hur vi avser att göra planerade kontroller. De flesta resurser ska gå till planerade kontroller även om allmänheten ringer hej vilt. Vi skulle kunna fylla dagarna fullt ut med påringningarna. Som en parantes kan man säga att eftersom folk ringer så fort de ser något som kan

vara vanvård så kan man undra över att Djurrättsalliansen har arbetat med dessa grisgårdar i två år utan att larma och på så sätt låtit vanvården pågå.

Cicci Wik

Faktaruta

En gris som är elva veckor placeras i en box för växande grisar. Då väger den mellan 22 och 25 kg.

En sådan box ska:

- vara utformad så att alla grisar kan ligga ner samtidigt
- ge grisarna fri tillgång till vatten
- ha strö eller halm eller liknande på golvet
- ha dagsljus
- ha gödseldrainerande golv

I en box som den ovan brukar det finnas åtta vuxna grisar. Där kan de bo fram till att de väger 115 kg, sedan transporteras de till ett slakteri.

Källa: Jordbruksverket